(המשך מעמוד 6)

השער והעין, תיקו. השבוע, בהסתיים הסיבוב השלישי, נחל גוזמן כשלון חרוץ, קבע יחס תוצאות של אחת אפס לטובת בלקינד.

250 לירות לחודש. 400 מחלקי החלב, המסונפים להתאחדות הסוחרים, כפו משך זמן רב את מרותם על השלטונות ועל הצרכנים. הם חילקו את החלב רק שלוש פעמים בשבוע, לפעמים אף פחות. גימוקם: הרווחים כיעטים ולא משתלם לבקר אצל כל צרכן בכל יום.

המצילים ארונצ'יק בראל ודוד אהריך וקרבן טביעה
מ־8000 טובעים, שיא האדישות

בלקינד, קנאי ללא פשרה ויד ימינו של דוב יוסף, לא התעצל, עשה את חשבונם של החלבנים. לפי חישוביו מחלק חלבן ממוצע 5000 ליטרים חלב לחודש, נהנה מרווח של 32 פרוטה לליטר. הכנסתו החודשית, הרשמית, של חלבן: 250 לירות.

בלקינד התעלם מאפשרויות הרווח המקובלות למדי של תוספת למחיר הרשמי, מהילת החלב במים ומדידת החלב במידות לא מדויקות. הוא הסתפק ב־250 הלירות החדשיות (פי שתיים ממשכורתו) שהן רווח החלבן הורה לחלק חלב מדי יום. גם נימוקו הנוסף כי בשרב אין החלב יכול לעמוד יומיים בלי להחמיץ אצל הצרכנים נעדרי מקררים לא שיכנע את גוזמן, שהכריז על שביתת מחלקי החלב וניסח תביעה לסילוקו של בלקינד.

הפעם שגה אפרים גוזמן חמורות. הוא לא העריך כראוי את דעת הקהל, יצר נגדו חזית צרכנים מלוכדת. לא היה בית שלא היה לו חשבון עם החלבן שלו ועקרות הבית קיבלו ברצון את העמידה בתור לחלב (הסהור).

גוזמן איים בהרחבת השביתה על יתר ענפי המסחר. אימו נתבדה, הפך סרק. הסוחרים נמנעו מלהכנס לבוץ, והחנונים, חברי ההתאחדות, אף עזרו למכור את החלב ללקוחותיהם, סייעו בכך לבלקינד לשבור את השביתה.

עם התמוטט השביתה וקבלת תנאיו של המפקח על המזונות החל הבית המפואר וה־חדש של ההתאחדות בשדרות רוטשילד התל־אביביות מתרוקן מחלבנים רבים. הם פנו להסתדרות העובדים הכללית לקחתם תחת חסותה. „למה נהיה גרועים מקואופרטיביי התחבורה," אמרו. כי החלבנים טרם אמרו נואש, הם מקווים לחזק את המנופולין שלהם. אולם לשם כך הם זקוקים לסיוע חזק יותר.

בנסיון ראשון, 4000 נרשמים

שמונה שנים לאחר שבנימין קסטנבאום נולד למשפחה יהודית בגרמניה היגר עם הוריו ואחיו לארצות־הברית, עבר מקצב חיי נוך גרמני שמרני לחינוך שונה ומהיר יותר, בקצב אמריקאי. בהשתלמו בהנדסת פריג־דרים בבית־ספר טכני גבוה בניו־יורק לא ידע קסטנבאום כי בהגיעו לגיל 29 יעזור לתושבי ישראל להתגבר על השרב החמסיני של הארץ בעזרת פריג־ידרים ישנים המחודשים בבית־החרושת שלו.

בעוד קסטנבאום עצמו המשיך להתמחות בבית־חרושת פריג־ידרים דטרויטי שיגר לפני שלוש שנים את אחיו ארצה, הורהו להקים מפעל חידוש פריג־ידרים במפרץ חיפה בו השקיע 180 אלף דולר. מעשב שנה ותצי לאחר מכן ארצה על מנת להחליף את אחיו שחזר לארצות־הברית נוכח לדעת שמאה ה־ פועלים הישראליים (בהדרכת שני מומחים אמריקאים) למדו תוך 18 חודש מה שנלמד במפקח על המלאי את הפריג־ידרים מהצורך ברשיונות מיוחדים, השאיר את המכירה חפשית תמורת לירות ישראליות. מחדש ה־ פריג־ידרים ליד גרמניה וחניך ארצות־הב־ ריה ביצע את הנסיון הראשון למכירה חופ־ שית בחיפה, עיר מפעלו. בגדולת חנויות הכל־בו, חפצי בה, הציג סוגים שינים של פריג־ידרים מחודשים לראווה, אותם אפשר לרכוש תמורת דולרים או לירות ישראליות.

תמורת מתנת דולארים (259 ומעלה) ממכר או קרוב בארצות־הברית אפשר היה לרכוש מיד פריג־ידר מחודש. תמורת לירות ישר־ אליות (450 ומעלה) היה אפשר לצפות ל־ פריג־ידר משך שנה, לקבלו ביום השנה ל־ רישום, שלא חייב תשלום מפרעה.

כשהרים השבוע הפקיד־הרשם, בתום היום השלישי לרישום, את עיניו מעל לרשימה שנחה על שולחן מוקף קהל מיוזע וצפוף היו אלה עיניו של בחור שעיר בעל שערות דלילות, עיניים חומות וחודרות, בית־מגו־ לח ולבוש בגדים אמריקאים קלליים, בנימין קסטנבאום. לנגדו עמד האדם ה־4000 שנר־ שם.

כשנשאל קסטנבאום לסיבת עיכוב השנה לחלוקת הפריג־ידרים, סירב להסבירו, הת־ נצל: „אינני רוצה לומר דבר נגד הממש־ לה." כי 1000 פריג־ידרים ישנים שהגיעו לנמל חיפה מחכים לשחרורם, חידושם ומכי־ רתם לאזרחים הנצרכים. אולם השלטונות מוכנים לשחררם רק תמורת תשלום במטבע זר, בניגוד להסכם היסוד בו נקבע שרק חצי התשלום יבוצע במטבע זר והחצי השני בלירות ישראליות.

המעמד השני
רמז דק ושני בקבוקים

כשהופיעה אשה דוברת אנגלית במעברת רמת־ישי, התיחסו אליה העולים תחילה ב־ חשדנות, בטחו שהיא שליחת מפלגה שגיל־ תה תכסיס חדש לצוד נפשות. אחר כך חשבו שהיא שליחת הוליבוד, הבאה להחתים את יושבי המעברה על חוזים ולשלוח אותם ל־ אמריקה. רק לבסוף נתב־ר שאניטה אנגל־ ברקוף (העולם הזה 759) א־נה לא זו ולא זו, אלא עיתונאית שהיה לה רעיון: להמ־ ריץ כשרונות מבין יושבי המעברות להופיע בציבור במסגרת של ערב היבבים בתוך גליה החיפאי.

תגובת תושבי המעברה היתה חוקה. אמ־ הות הביאו תמונות ישנות, בהן מצולמים ילדיהם כשהם קוראים עיתונים בעודם בע־ ריסה, להוכיח עד כמה שהם חכמים. האנשים התרגשו שזו הפעם הראשונה שהיחסו אליהם כאל בני אדם מתורבתים, היכולים להוסיף משהו לחיי הרוח של הארץ.

אחת מאלה היתה נינה מורדכוביץ, רקד־ נית מחאברין אשר במנצ'וריה, תושבת ניע־ ברת רמת־ישי. „אני צריכה לרקוד. אני רו־ צה ללמד ריקוד. אולם איך יכירוני האנשים כשאני יושבת כאן?" שאלה כשעיניה זול־ גות דמעות. היא הופיעה בערב החובבים, הצליחה הצלחה רבה, הוזמנה לרקוד בבתי־ קפה.

אולם לפחות במקרה אחד הצליחה אניטה ברקוף, היהודיה הקנאדית השופעת התלה־ בות, יתר על המידה. בגלל ריבוי החובבים מן המעברות נאלצה להודיע לכמה חובבים וחובבות שיוכלו להופיע רק בערב הבא. בין אלה היתה נערה הונגרית שרצתה לרקוד, ושהביאה עמה קהל גדול של עולים הונג־ ריים מן המעברה. אלה הקיפו את אניטה בפנים קודרות, יעצו לה בצורה משכנעת לתת לנערה לרקוד. אניטה הבינה רמזו. ה־ נערה רקדה, זכתה לתשואות סוערות ולשני בקבוקי יין.

עתונות
בהתאם לפקודת השר

למעלה משנה וחצי עומדים עתונאי חיפה במצב אבסורדי. אין הם יודעים מה הן זכויותיהם וחובותיהם כלפי אחד הכלים המ־ קומיים המשרתים את המדינה ואזרחיה, מש־ טרת הגמל.

בפעמים הרבות בהם נזקקו העיתונאים לעזרת משטרת הגמל, נתקלו בזלזול וחוכר שיתוף־פעולה, ובמקרים אחרים, כשקיבלו את העזרה הדרושה, היא ניתנה במאוחר ולא התאימה לצרכיהם. בימי שביתת הימאים עשתה משטרת הגמל את הכל כדי למנוע בעד העיתונאים לבוא במגע עם השובתים, צפצפה אפילו על המלצת לשכת העיתונות הממשלתית.

ביסקוויטים וקפה. השבוע נטל לידו יגאל (תמר אשת ער) מוסינזון את היוזמה, קבע, כקצין, העתונות של המשטרה, מסיבת עיתונאים במרכז העצבים של משטרת הגמל, משדר מפקח משטרת החופים והגבולות, יששכר שפי, שנועד לקהל הרחב ממשפט יכאי תל־אביב (העולם הזה 748).

במשרד התכבדו העיתונאים בב־סקוויטים מרובעים ובקפה, החלו מטיחים טענות כב־ דות כלפי המארחים שרשמו את הערותיהם על בלוק נייר.

אחר שכל העיתונאים גוללו את טענותיהם בהדגמות עובדתיות מנסיונות עבודתם בגמל קבעו שלוש תלונות יסוד שהיוו את המפתח לאי־ההבנות המתמידות: אי־מתן רשיון לע־ לות על אניות לראיון, שרירות לב ועשיית טובה אישית במסגרת החובה המשטרתית ויומן משטרה בלתי מסודר הפגר בקביעות. הודיע שפי: הוא יחולל שינויים ביחס זה בהתאם לפקודת שר המשטרה.

שפת הים
מהחלה אחד באפריל'ית

לפני שלוש שנים מלאו 25 שנים לפעולת ראשוני המצילים בארץ. איש לא שמע על כך. העיתונות לא הקדישה למאורע שורה. אותו זמן חגגו את יום ההצלה השנתי ב־ אוסטרליה. מאות מצילים חסונים ניצחו על קרנבלים ותהלוכות מפוארות ברחובות סידני ומלבורן. המלכה (אז הנסיכה) אליזבט שלחה מברק ברכה, כנשיאת הכבוד של אר־ גון מצילי בריטניה. בוואשינגטון קיבל נשיא ארצות־הברית לראיון כושי שהציל בחמש שנותיו כמציל 292 נפשות בחוף כאן־פרנ־ סיסקו הקליפורנאית. הוא היה משך שבוע ימים אורח הבית הלבן, זכה במדלית זהב, אותה יצקו במיוחד עבורו.

במרחק אלפי מילין, על חוף אחר, בבת־ ים שליד תל־אביב, משו שני מצילים ישרא־ ליים ותיקים ומזדקנים אך חסונים, דוד אהר־ ליך, 55, אהרון (ארונצ'יק) בראל, 49, תש־ עים ושלושה טובעים בשני ימי רחצה סו־ ערים בחודש מאי. העיתונות לא קפצה על השיא העולמי החדש העושה כותרות בכל מקום בעולם, השתתפה באדישות הטובעים עצמם, אשר רוב רובם אף שכח להודות למצילים.

אולם שיא האדישות הושג כבר ב־1949 על־ידי עיריית תל־אביב, שקוראת את מועצתה לישיבה מיוחדת במלאות 25 שנה לעבודתו של עובד עיריה, מברכת אותו בברי־ כת יובל. במלאת 25 שנה ליובל כפול, יסוד ההצלה בארץ ו־25 שנות עבודתם של המצילים אברהם ליברסון, 50, ודוד אהרליך, בעיריית תל־אביב, לא נקראה המר־ עצה לישיבה מיוחדת. האנשים שהצילו מ־ מוות חלק גדול מ־8000 טובעים משך 25 שנה בחוף תל־אביב לא הוזכרו כלל.

הצצה עקיפה. העיריות שילמו למצילי אזרחים משכורת חודשית זעומה ב־ חודשי עונת הרחצה, השאירו איתם מחוסרי תעסוקה בחודשי החורף הארוכים וסברו שבכך יצאו ידי חובתם. הן טעו. תוצאות טעותן הפכו השנה למשבר מסוכן, המאיים על חיי בני־אדם.

בארצנו הקטנה, אך העשירה בחופי רחצה אלהם מתוסף מדי שנה מסכר בריכות צי־ בוריות קיים ארגון מצילים שמספר חבריו אינו עולה על 30 קבועים ו־20 זמניים. שעה שחיף בינוני בנתניה בולע שבעה מצילים בעונה הבוערת, נשארים המתרחצים ברוב החופים חסרי הגנה בפני גלים קטלניים.

נפשות רבות ניצלו זמנית על־ידי פיגורה של עיריית תל־אביב בטיהור חוף הרחצה הראשי של הארץ (העולם הזה 761), בו מגיע מספר המתרחצים בשבתות ל־150 אלף. חוף תל־אביב הסגור פיזר זמנית את מציליו לחופים פחות צפופים, אך התובעים מספר מצילים כפול.

להציל את ההצלה. ארונציק בראל, יו"ר ארגון המצילים, המריק בנשיפה אחת כוס מלאה מטבעות נחושת (ההסבר: נשי־ תו פועלת כמשאבת לחץ), בעל המבטא ה־ קרימי אותו לא טשטשו 30 שנותיו בארץ, עסק בחורף האחרון בהצלת ההצלה. בגלו־ תו יחס הפוך בין התרבות המתרחצים, חופי הרחצה ובריכות השחייה והתמעטות המצי־ לים, החליף את מקצועו זמנית. המקצוע העכשווי: ייצור מצילים. התפוקה: אפס, הסיבה: חוסר חומר גלם, לו לא דרושים דיביזיום. המועמדים ברחו מן המקצוע המ־ סוכן בגלל תנאיו הירודים והזלזול בו.

כאשר נקבע מועד פתיחתו של קורס הצלה בן שלושים יום, נרשמו ברשויות המקומיות בארץ כשלושים מועמדים. אולם בהתקרב תאריך הפתיחה שנקבע לראשון באפריל פת־ חו המועמדים מיום ליום. כאשר בערב הפ־ תיחה הסכימו מארגני הקורס לפתוח עם מספר מינימלי של שבעה איש, נוצרה למחרת מהתלה אחד באפרילית. למועד הופיעו ששה מיועמדים בלבד. הקורס לא נפתח. חופי ה־ רחצה ובריכות השחייה הופקרו, בחוסר מ־ צילים, לשנה נוספת.

אך ממסע התעמולה להצלת ההצלה, לו התמסר ארונציק, למד פרק מאלף, אם כי לא חדש. המורה: עובד בן־עמי, ראש ע־ ריית נתניה, שהבטיח לשלושת המועמדים הנתניתיים שבין ששת המועמדים שהופיעו לפתיחת הקורס, משכורת חודשית כעובדי עיריית נתניה החל מהראשון באפריל. המס־ קנה: הצלת הנפשות תוצל כשחיי אדם יוכרו כחיוניים על־ידי מנהלי תקציב עיריות ומועצות.

תחבורה
המכונאי העוזר והנודד

ארבעה, חמישה נהגי מכוניות זוכים לר־ אות את המשיח יום יום. הוא רכוב על

יעקב הלדי, מכונאי נודד
על אופנועים, לידת ילדים

אופנוע שחור במקום על חמור מסורתי ולבן. הגואל לובש המדים האפורים מסייר בכביש ירושלים־תל־אביב, דומה ונמצא ליד כל מכו־ נית בצרה.

מועדון בעלי המכוניות ואיגוד הסיירות, שנתן למאות הנהגים שעוברים מדי יום ב־ אותו כביש את המכונאי העוזר ונודד, הוא מסונף לאיגודים בינלאומיים מקבילים, חיקה כעת את השרות שנפוץ מזה שנים בחוץ־